
Letošní Česká hlava ocenila výzkum nemoci včel i úpravu proteinů

Národní cenu vlády získal archeolog Petr Sommer, který se zabývá středověkem a církevní archeologií. Jména oceněných vyhlásili pořadatelé na dnešní tiskové konferenci.

Karel Škubník z Masarykovy univerzity získal ocenění Doctorandus v oboru přírodní vědy za výzkum viru deformovaných křídel. Je to virus, kvůli kterému již od 50. let klesá počet včel medonosných. Škubník pro jeho popis zkombinoval dvě metody, kryo-elektronovou mikroskopii a rentgenovou krystalografii, což je zcela unikátní postup. Přišel na to, jak se virus šíří pomocí parazitů. „Myslím, že porota ocenila, že naše skupina dělá vědu na světové úrovni,“ řekl Škubník. Doufá, že lepší znalosti o viru pomohou najít proti němu nějakou obranu.

Obdobné ocenění, ale v technických vědách, získal Vít Seidl z Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy. Tuto cenu udílí Skupina ČEZ a Seidl ji dostal za studium magnetických látek. Zkoumá takzvané antiferomagnety, které by se v budoucnu mohly více využívat ve výpočetní technice. Jejich výhodou je, že se k sobě dají přiblížit.

Cenu Industrie, kterou uděluje ministerstvo průmyslu, dostala společnost SHM. Vytváří technologie, které umožňují nanášet na průmyslové nástroje povlaky, které výrazně zlepšují vlastnosti výrobku. Podle Pavla Holubáře z SHM je firma hrdá i na to, že vytváří pracovní místa a hlásí se k odpovědnému podnikání.

Profesor Masarykovy univerzity Jiří Damborský získal cenu Invence společnosti Kapsch. Věnuje se inženýrství proteinů, přesněji řečeno vývoji softwaru, který umožňuje úpravy proteinů. Využívají to například farmaceutické firmy při vývoji vakcín proti žloutence nebo tetanu. Další aplikací jsou biosensory. „Vytváříme proteiny pro likvidaci toxických látek v životním prostředí,“ vysvětlil jejich funkci Damborský. Proteiny jsou podle něj velmi křehké molekuly a při úpravě je potřeba nezbortit jejich strukturu. Technologii vyvinutou týmem Damborského využívají ve více než 120 zemích světa.

„V rámci soutěže Česká hlava se nezapomíná ani na vědy humanitní,“ řekl předseda výboru České hlavy Václav Marek. Národní cenu vlády tak získal ředitel Medievalistického centra, odborník na středověkou církevní archeologii Petr Sommer. Zabýval se například Sázavským klášteřem. „Budeme-li znát naši čtvrtou dimenzi, budeme snad schopni kvalifikovaně uvažovat i o naší budoucnosti,“ uvedl Sommer. Pro historika a archeologa je podle něj odměna v tom, že mu někdo naslouchá, což se podle něj v získaném ocenění naplňuje. „Cítím to jako důležitou rezonanci v tomto smyslu,“ řekl.

O oceněních rozhoduje porota složená z významných vědeckých osobností. Cena je spojená s finanční odměnou ve výši téměř 1,5 milionu korun.